

بررسی امتیاز بازی‌های خانگی در لیگ برتر فوتبال ایران و لیگ‌های معتبر دنیا

ابراهیم علی دوست قهفرخی^۱، جمال الدین شریعتی^۲

۱. دانشجوی دکترای مدیریت و برنامه ریزی در ورزش دانشگاه تهران

۲. دانشجوی کارشناس ارشد رفتار حرکتی دانشگاه ارومیه

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۸/۳/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۷/۷

چکیده

هدف از این پژوهش، بررسی امتیاز بازی‌های خانگی در لیگ فوتبال ایران و مقایسه آن با لیگ‌های معتبر فوتبال در کشورهای مختلف جهان است. روش انجام تحقیق از نوع علی مقایسه‌ای بوده است. به همین منظور، اطلاعات مربوط به تعداد برد، باخت و مساوی در بازی‌های خانگی، از ۲۵ کشور مطرح و صاحب فوتبال در لیگ‌های ۵ قاره جهان، شامل آسیا، اروپا، آمریکای جنوبی، آفریقا و اقیانوسیه (و آمریکا)، از طریق سایت‌های گوناگون اینترنتی به ویژه سایت www.soccerway.com به دست آمد و از طریق آزمون آماری t-مستقل، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

در مجموع، بررسی تعداد ۱۸۴۶۲ بازی خانگی در سه دوره (فصل‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷) از لیگ ۲۵ کشور مختلف جهان نشان داد که مزیت بازی خانگی در لیگ ایران، نسبت به لیگ کشورهای برزیل ($p=0/037$) و الجزایر ($p=0/00$) به طور معنی‌داری پایین تر بوده و نسبت به لیگ کشور قطر ($p=0/002$) به طور معنی‌داری بالاتر است. همچنین در مقایسه مزیت بازی خانگی در لیگ ایران با سایر کشورها، تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد ($p > 0/05$). در مجموع، از پژوهش حاضر می‌توان نتیجه‌گیری کرد که پدیده امتیاز بازی‌های خانگی در کشور ایران، همچون سایر نقاط دنیا می‌تواند در عملکرد تیم‌ها مؤثر باشد.

کلیدواژه‌های فارسی: لیگ برتر فوتبال، امتیاز بازی خانگی.

مقدمه

در بین فعالیتهای گوناگون ورزشی که در سراسر دنیا انجام می‌شوند، ورزش فوتبال بی‌تردید پر طرفدارترین، پر مشارکت‌ترین و پربیننده‌ترین فعالیت و رشته ورزشی است. گسترش روز افزون ورزش سبب شده است که مرزهای جغرافیایی، نژادی، قومی، سیاسی و عقیدتی را در نوردد(۱). امتیاز بازی خانگی، پدیده‌ای است که در ورزش به خوبی نشان داده شده است. تحقیقات معتبر بسیاری که در زمینه اثر بازی‌های خانگی بر عملکرد تیم‌های ورزشی در رشته‌های گوناگون انفرادی (اسکی، تنیس)، ورزش‌های تیمی (فوتبال، هاکی، بیسبال، بسکتبال)، بازی‌های المپیک و مسابقات جهانی فوتبال صورت گرفته‌اند، همگی بر این امر صحت می‌گذارند(۲ و ۳). فوتبال در اکثر کشورهای جهان، در قالب لیگ‌های برتر و به صورت رفت و برگشت انجام می‌شود. در این میان، بازی‌های خانگی در عملکرد تیم‌ها نقش مهمی دارند و این امر از طریق بررسی تیم‌هایی که در بازی‌های خانگی، موفق‌تر از بازی‌های خارج خانه عمل می‌کنند، به وضوح استنباط می‌شود(۴).

کورنیا و کارون^۱ (۱۹۹۲) امتیاز بازی خانگی را حالتی تعریف کرده‌اند که در آن، تیم‌های حاضر در مسابقاتی که به صورت رفت و برگشت انجام می‌شود، بیش از ۵۰ درصد بازی‌های خود را می‌برند(۵). اگرچه امتیاز بازی‌های خانگی حقیقتی است که بارها در ورزش‌های تیمی و انفرادی مورد آزمایش و بررسی قرار گرفته است، با این حال، شواهد تجربی مربوط به داده‌های به دست آمده از نتایج بازی‌ها و عملکرد افراد در زمینه بازی‌های داخل خانه و خارج از خانه، نسبتاً ناچیز است(۶).

---

1. Courneya, K. S. and Carron, A. V.

اولین مطالعه در زمینه امتیاز بازی خانگی بر عملکرد تیم‌های فوتبال را دویی^۱ (۱۹۸۲) انجام داد. وی در تحقیق خود پدیده امتیاز بازی خانگی را با نشان دادن موفقیت بهتر تیم‌های میزبان در مسابقات جام جهانی فوتبال نشان داد (۷). بعد از آن، تحقیقات در این زمینه به طور گسترده ادامه یافت.

پولارد^۲ (۱۹۸۶)، امتیاز بازی‌های خانگی را در تیم‌های حرفه‌ای و لیگ-های ورزشی در آمریکای شمالی و اروپا، بین سال‌های ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۴، ارزیابی کرد. او اهمیت امتیاز بازی‌های خانگی را در ورزش فوتبال تأیید نمود (۲).

کلارک^۳ (۲۰۰۵) اثر بازی خانگی را در بازی‌های المپیک با توجه به نوع و تعداد مدال‌هایی که کشورهای میزبان به دست آورده بودند، بررسی کرد و نشان داد کشورهای میزبان ۳ برابر کشورهای دیگر مدال برده‌اند و این موضوع به عملکرد بهتر تیم‌ها در مسابقات بعدی آنها نیز انجامیده است (۸).

سکین^۴ (۲۰۰۶)، در بررسی تأثیر بازی‌های خانگی در لیگ برتر فوتبال ترکیه، تاکتیک تیم‌های مختلف را با استفاده از آمار و ارقام بررسی کرد و به این نتایج دست یافت، تیم‌هایی که در خانه حریف بازی می‌کنند، برای حفظ نتیجه، به تاکتیک‌های دفاعی رو می‌آورند و خیلی بیشتر خطا می‌کنند و کارت‌های زرد و قرمز بیشتری را دریافت می‌نمایند. در نقطه

---

1. Dowie, J.

2. Pollard, R.

3. Clarke, S. R.

4. Seçkin, A.

مقابل، تیم‌هایی که در خانه بازی می‌کنند، بیشتر از تاکتیک‌های تهاجمی استفاده می‌کنند(۶).

رهنما و همکاران (۱۳۸۵)، در پژوهشی به بررسی تأثیر بازی‌های خانگی بر عملکرد تیم‌های حاضر در لیگ برتر فوتبال ایران در مسابقات سال ۸۳-۸۴ پرداختند. نتایج تحقیق آنها نشان دهنده تأثیر مثبت عملکرد تیم‌ها در مسابقات خانگی بود، به طوری که تعداد برد در بازی‌های خانگی به طور معنی‌داری بیشتر از بازی‌های خارج خانه، و تعداد باخت در بازی‌های خارج خانه بیشتر از بازی‌های خانگی بوده است (۹).

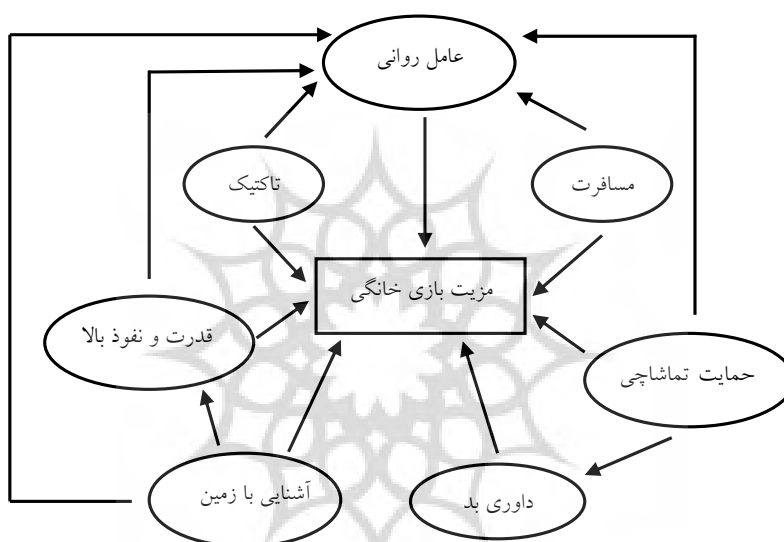
هر چند وجود آثار مثبت بازی خانگی بر عملکرد بهتر تیم‌های ورزشی روشن شده است، دلایل آن و چگونگی اثر این پدیده به خوبی روشن نیست. بسیاری از محققان در تحقیقات خود عوامل مختلفی را گزارش کرده‌اند که از جمله آنها می‌توان به داوری بد، حمایت تماشاگران و آشنایی با شرایط و موقعیت بازی اشاره کرد.

کورنیا و کارون (۱۹۹۲)، در رابطه با امتیاز بازی‌های خانگی یک چارچوب مفهومی را تدوین کردند که ۴ جزء اصلی را شامل می‌شد که عبارت‌اند از: محل برگزاری مسابقه، ویژگی‌های محل برگزاری، وضعیت و شرایط روانی و نتایج عملکرد تیم‌ها. ویژگی‌های محل برگزاری را می‌توان در ۴ مورد عمده خلاصه کرد که تأثیر جمعیت، آشنایی با ورزشگاه خانگی، خستگی ناشی از سفر و سوگیری داور را شامل می‌شود(۵). بارنت و هیلدیچ^۱ (۱۹۹۳)، تأثیر اندازه زمین مسابقه و نوع چمن آن را در مسابقات دهه ۸۰ در لیگ حرفه‌ای فوتبال انگلستان بررسی کردند و تأثیر مثبت آن را بر نتایج تیم‌ها در بازی‌های خانگی گزارش نمودند(۱۰). پولارد و

---

¹ Barnett, V. & S. Hilditch.

پولارد^۱ (۲۰۰۵a) اثر بازی خانگی را در ۴ رده اول فوتبال انگلستان گزارش دادند و مهم‌ترین علت احتمالی آن را حضور تماشاگر عنوان کرده‌اند. آنها همچنین مدلی (شکل شماره ۱) را برای توضیح علل این پدیده پیشنهاد دادند(۱۱).

شکل ۱. مدل توضیحی پولارد و پولارد (۲۰۰۵a) درباره پدیده مزیت بازی خانگی

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع توصیفی، و به منظور بررسی امتیاز بازی خانگی بر عملکرد تیم‌های حاضر در لیگ برتر فوتبال ایران و لیگ‌های معتبر ۵ کشور صاحب فوتبال در قاره‌های مختلف جهان، به اجرا درآمده است. اطلاعات مربوط به تعداد برد، باخت و مساوی تمامی تیم‌های حاضر در

^۱ Pollard, R. & Pollard, G.

لیگ فوتبال کشورهای مختلف (۱۱۳۸ تیم)، در بازی‌های خانگی و در ۳ فصل اخیر (۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷) از طریق سایت‌های گوناگون اینترنتی به ویژه سایت www.soccerway.com جمع‌آوری و پردازش گردید. در این بررسی، کشورهای منتخب از قاره‌های اروپا، آمریکای جنوبی، آسیا، آفریقا و اقیانوسیه (و آمریکا) انتخاب شدند و در نهایت، تمامی اطلاعات به دست آمده با داده‌های جمع‌آوری شده از نتایج فصل‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۶ لیگ برتر فوتبال ایران مورد مقایسه قرار گرفتند.

درصد امتیاز بازی خانگی از طریق بررسی امتیازات کسب شده در بازی‌های خانگی و با پیروی از شیوه به کار برده شده پولارد محاسبه شد. بدین صورت که مجموع امتیازات کسب شده در مسابقات خانگی بر مجموع امتیازات قابل کسب در بازی‌های داخل خانه تقسیم گردید (۴).

$$\frac{100 \times [(\text{تعداد بُرد} \times 3) + \text{تعداد مساوی}]}{100}$$

مجموع امتیازات قابل کسب در بازی‌های داخل خانه

یافته‌های پژوهش

نتایج این پژوهش در جدول شماره‌های ۱ و ۲ آمده است. با توجه به جدول شماره ۱، بالاترین درصد امتیاز بازی خانگی مربوط به کشور الجزایر (۶۶/۰۶) و کمترین درصد آن مربوط به کشور قطر (۴۲/۸۸) است.

جدول ۱. نتایج و مزیت بازی خانگی در لیگ‌های فوتبال کشورهای مختلف جهان

قاره	کشور	تعداد تیم در دوره	تعداد بازی	برد	مساوی	باخت	امتیاز بازی خانگی
	ایران	۴۸	۷۲۰	۳۱۱	۲۳۶	۱۷۳	۵۴/۱۲
اروپا	انگلیس	۶۰	۱۱۴۰	۵۴۷	۲۸۵	۳۰۸	۵۶/۳۲
	اسپانیا	۶۰	۱۱۴۰	۵۲۶	۳۰۳	۳۱۱	۵۵/۰۰
	ایتالیا	۶۰	۱۱۴۰	۵۱۵	۳۴۷	۲۷۸	۵۵/۳۲
	آلمان	۵۴	۹۱۸	۴۱۴	۲۴۰	۲۶۴	۵۳/۸۱
	فرانسه	۶۰	۱۱۴۰	۵۲۸	۳۶۶	۲۴۶	۵۷/۰۲

۵۳/۷۴	۳۰۸	۳۲۹	۵۰۳	۱۱۴۰	۶۰	آرژانتین	آمریکای جنوبی
۵۹/۳۳	۳۴۱	۳۳۹	۷۱۴	۱۳۹۴	۶۶	برزیل	
۵۵/۹۷	۲۸۴	۲۵۲	۴۹۱	۱۰۲۸	۵۷	شیلی	
۴۹/۵۹	۱۸۹	۱۵۲	۲۳۵	۵۷۶	۴۱	اروگوئه	
۵۲/۱۸	۱۶۴	۱۷۰	۲۴۶	۵۸۰	۳۱	پاراگوئه	
۵۶/۱۹	۱۳۱	۲۷۸	۳۱۳	۷۲۲	۴۸	مراکش	آفریقا
۵۱/۰۶	۱۹۵	۲۳۶	۲۸۹	۷۲۰	۴۸	آفریقای جنوبی	
۵۸/۱۴	۱۷۲	۲۷۷	۴۰۳	۸۵۲	۵۲	کامرون	
۵۴/۳۳	۱۲۸	۱۸۲	۲۳۶	۵۴۶	۴۲	تونس	
۶۶/۰۶	۱۱۷	۱۹۱	۴۱۲	۷۲۰	۴۸	الجزایر	
۵۱/۸۵	۲۹۱	۱۹۴	۳۸۸	۸۷۳	۵۴	ژاپن	آسیا
۴۸/۸۵	۱۵۶	۱۶۵	۱۹۹	۵۲۰	۴۱	کره جنوبی	
۵۷/۲۰	۱۳۷	۱۶۳	۲۷۴	۵۷۴	۴۴	چین	
۵۳/۰۳	۱۱۸	۱۰۲	۱۷۶	۳۹۶	۳۶	عربستان	
۵۱/۸۹	۹۳	۵۱	۱۲۰	۲۶۴	۲۴	امارات	
۴۲/۸۸	۱۶۴	۱۰۱	۱۴۰	۴۰۵	۳۰	قطر	
۴۷/۴۲	۶۱	۴۱	۶۶	۱۶۸	۱۶	استرالیا	اقیانوسیه
۵۰/۹۳	۸۹	۵۲	۱۱۱	۲۵۲	۲۴	نیوزیلند	
۵۷/۰۵	۱۳۲	۱۴۶	۲۵۶	۵۳۴	۳۴	آمریکا	
۵۴/۹۶	۴۸۵۰	۵۱۹۹	۸۴۱۳	۱۸۴۶۲	۱۱۳۸	مجموع	

همچنین خلاصه مقایسه آماری نتایج به دست آمده از لیگ ایران و لیگ کشورهای مختلف جهان، در جدول شماره ۲ آمده است. با توجه به این جدول، مزیت بازی خانگی در لیگ ایران نسبت به لیگ کشورهای برزیل (۰/۰۳۷) و الجزایر (۰/۰۰۰) به طور معنی داری پایین تر بوده و نسبت به لیگ کشور قطر (۰/۰۰۲) به طور معنی داری بالاتر است. همچنین در مقایسه مزیت بازی خانگی در لیگ ایران با سایر کشورها، تفاوت معنی داری مشاهده نشده است ($p > ۰/۰۵$).

جدول ۲. نتایج آزمون آماری درباره مقایسه مزیت بازی خانگی در ایران با کشورهای مختلف جهان

قاره	کشور	t	df	مقدار p	نتیجه آزمون t
اروپا	انگلیس	-۰/۷۵۱	۱۰۶	۰/۴۵۴	معنی دار نیست
	اسپانیا	-۰/۳۲۷	۱۰۶	۰/۷۴۴	معنی دار نیست

ایتالیا	-۰/۴۳۴	۱۰۶	۰/۶۶۵	معنی دار نیست
آلمان	۰/۰۷۳	۱۰۰	۰/۹۴۲	معنی دار نیست
فرانسه	-۱/۱۴۱	۱۰۶	۰/۲۵۷	معنی دار نیست
آرژانتین	۰/۰۹۲	۱۰۶	۰/۹۲۷	معنی دار نیست
برزیل	-۲/۰۱۳	۱۱۲	۰/۰۳۷	معنی دار
شیلی	-۰/۷۱۷	۱۰۳	۰/۴۷۵	معنی دار نیست
اروگوئه	۱/۳۸۲	۸۷	۰/۱۷۰	معنی دار نیست
پاراگوئه	۰/۵۴۰	۷۷	۰/۵۹۱	معنی دار نیست
مراکش	-۰/۷۰۴	۹۴	۰/۴۸۳	معنی دار نیست
آفریقای جنوبی	۱/۰۳۶	۹۴	۰/۳۰۳	معنی دار نیست
کامرون	-۱/۴۱۳	۹۸	۰/۱۶۱	معنی دار نیست
تونس	-۰/۰۸۸	۸۸	۰/۹۳۰	معنی دار نیست
الجزایر	-۴/۲۴۳	۹۴	۰/۰۰۰	معنی دار
ژاپن	۰/۷۲۱	۱۰۰	۰/۴۷۳	معنی دار نیست
کره جنوبی	۱/۶۵۵	۸۷	۰/۱۰۲	معنی دار نیست
چین	-۰/۸۶۱	۹۰	۰/۳۹۱	معنی دار نیست
عربستان	۰/۲۲۷	۸۲	۰/۸۲۲	معنی دار نیست
امارات	۰/۵۰۱	۷۰	۰/۶۱۸	معنی دار نیست
قطر	۳/۱۷۲	۷۶	۰/۰۰۲	معنی دار
استرالیا	۱/۵۲۴	۶۲	۰/۱۳۳	معنی دار نیست
نیوزیلند	۰/۵۹۴	۷۰	۰/۵۵۶	معنی دار نیست
آمریکا	-۱/۰۳۸	۸۰	۰/۳۰۲	معنی دار نیست

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش، تأثیر بازی‌های خانگی در ۳ فصل اخیر لیگ برتر فوتبال ایران ارزیابی شد و سپس با نتایج ۳ فصل اخیر لیگ‌های معتبر فوتبال دنیا (۲۰۰۷-۲۰۰۵)، مقایسه گردید.

برگزاری مسابقات فوتبال به روش رفت و برگشت، اولین بار در انگلیس و در سال ۱۸۸۸ میلادی به اجرا درآمد و سپس در بیشتر نقاط دنیا به همین

شیوه اجرا شد. در این روش، هر تیم یکبار در خانه و یکبار در خارج از خانه، با تیم‌های دیگر بازی می‌کند(۴).

پولارد (۲۰۰۲)، آشنایی با امکانات و تأسیسات خانگی را به عنوان یک عامل مؤثر در امتیاز بازی‌های خانگی گزارش کرد. هر ورزشگاه ویژگی‌های منحصر به فردی دارد که ابعاد، نورپردازی آن در شب و روز، طبیعی یا مصنوعی بودن چمن آن و غیره ... را شامل می‌شود و هر یک به نوبه خود می‌تواند در نتایج بازی‌های خانگی مؤثر باشد. همچنین وی، تأثیر رفتن به یک ورزشگاه جدید را بر امتیاز بازی‌های خانگی در رشته‌های فوتبال، بسکتبال، هاکی روی یخ و بیس بال، در لیگ‌های حرفه‌ای آمریکا بررسی کرد. او به طور ویژه تمامی تغییرات ورزشگاه‌ها را بین سال‌های ۱۹۸۷ تا ۲۰۰۱ مورد مطالعه قرار داد و چنین نتیجه‌گیری کرد که در بین تعداد ۳۷ تیمی که ورزشگاه خود را تغییر داده بودند، تعداد ۲۶ تیم از امتیاز بازی‌های خانگی پایین‌تری برخوردار بودند و این پدیده بلافاصله پس از رفتن به ورزشگاه جدید کاهش معنی‌داری را نشان می‌داد(۱۲)، در کشور ما نیز در چند سال اخیر، ورزشگاه‌های جدیدی افتتاح شد که ورزشگاه‌های ثامن الائمه در مشهد، نقش جهان در اصفهان، تختی در اهواز و سردار جنگل در رشت از جمله این ورزشگاه‌ها هستند. به دلیل عادت نداشتن تیم‌های میزبان با این ورزشگاه‌ها، می‌توان پایین بودن تأثیر بازی خانگی در لیگ ایران را نسبت به کشورهایی مانند برزیل و الجزایر توجیه کرد.

با توجه به نتایج این پژوهش، در قاره‌های اروپا و آمریکای جنوبی، کشورهای دارای فوتبال پیشرفته مانند انگلستان، ایتالیا، فرانسه و برزیل، نسبت به سایر کشورهای قاره خود از پدیده امتیاز بازی خانگی

تأثیرپذیری بیشتری داشته‌اند. پولارد و پولارد (۲۰۰۵b) نیز در تحقیق خود متوجه شدند که در اروپا، کشورهای دارای فوتبال قوی مانند انگلیس، بازی‌های خانگی تأثیر اندکی بر نتایج مسابقات دارد و دلیل آن را کاهش تأثیر عامل آشنایی بازیکنان با زمین خودی به علت سطح بالای بازیکنان و نیز آسان تر بودن مسافرت تیم‌ها عنوان کردند (۱۳)؛ در صورتی که با توجه به نتایج این پژوهش، تأثیر مثبت این پدیده در کشورهای صاحب فوتبال، کاملاً مشهود است و با نتایج پژوهش پولارد مغایرت دارد.

با توجه به اینکه در لیگ ایران معمولاً ۵ تا ۷ تیم تهرانی حضور دارند، بنابراین یکی از دلایل کمتر بودن تأثیر امتیاز بازی‌های خانگی بر عملکرد تیم‌ها می‌تواند ناشی از همین مسئله باشد، به خصوص اینکه بازی تمامی تیم‌های تهرانی که در برابر تیم‌های استقلال و پیروزی، در ورزشگاه آزادی برگزار شده است، این دو تیم، چه در بازی رفت و چه در بازی برگشت، به نوعی میزبان محسوب می‌شوند. پولارد (۱۹۸۶) نیز تأثیر کمتر امتیاز بازی خانگی را در میان رقابت‌های محلی و مسابقات بین تیم‌های همشهری در لیگ دسته اول انگلستان، گزارش کرد که با یافته‌های پژوهش حاضر همخوانی دارد (۲).

لرا^۱ (۲۰۰۳)، عامل آشنایی با زمین و موقعیت بازی را مهم‌ترین دلیل کسب نتایج بهتر تیم‌های ورزشی می‌داند (۱۴). برای^۲ و همکاران (۲۰۰۲) نیز با تأیید این امر گزارش کردند که بازیکنان در بازی‌های خانگی اعتماد به نفس و عزت نفس بیشتری می‌یابند و اضطراب کمتری را تجربه می‌کنند (۱۵). پولارد (۲۰۰۶) با بررسی اثر بازی خانگی در لیگ‌های معتبر ۷۲ کشور

---

¹ Lerra, M. A.

² Bray, S. R et al.

جهان، این امر را به طور گسترده مورد مطالعه قرار داد و تفاوت چندانی بین لیگ‌های کشورهای متفاوت گزارش نکرد، اما بیشترین تأثیر بازی خانگی را در لیگ کشور بوسنی (۸۷/۹۵ درصد) و کمترین آن را در کشور آندورا (۴۷/۸۷ درصد) عنوان کرد (۴). نتایج پژوهش‌های لرا؛ برای و همکاران و پولارد با نتایج حاصل از این پژوهش همخوانی دارد.

نیوا و ولفسون^۱ (۲۰۰۳)، نقش مربیان و روان‌شناسان تیم‌ها را در به حداکثر رساندن پدیده امتیاز بازی خانگی از طریق ایجاد آمادگی روانی، کاهش فشار و افزایش نظم مهم دانستند (۱۶). نویل^۲ و همکاران (۲۰۰۲) در تحقیق خود شواهدی را مبنی بر حمایت و سروصدای تماشاگران به عنوان عامل تأثیرگذار بر قضاوت داوران و در نتیجه، بالا بردن تأثیر امتیاز بازی خانگی عنوان کردند (۱۷). در کشور ایران نیز می‌توان به نقش و حمایت تماشاگران اشاره کرد که در شرایط مختلف در ورزشگاه‌ها حضور پیدا می‌کنند. این امر می‌تواند یکی از دلایل احتمالی عملکرد بهتر تیم‌ها در ایران نسبت به لیگ کشورهای آسیایی و به خصوص کشورهای عربی مانند قطر باشد که از پشتوانه تماشاگر بی‌بهره‌اند.

با وجود اینکه هنوز به طور قطع دلایل اثر بخش بودن بازی‌های خانگی معلوم نشده‌اند، اما تقریباً تمامی تحقیقات در این زمینه، پدیده امتیاز بازی خانگی را بر کسب نتایج بهتر ورزشی مؤثر می‌دانند و نتایج تحقیق آنها با تحقیق حاضر همخوانی دارد؛ با اینحال توماس^۳ و همکاران (۲۰۰۴)، ضمن استفاده از همین شیوه، به نتایج متضادی دست یافتند (۱۸)، عدم توفیق کشورهایی مانند اروگوئه، کره جنوبی، قطر و استرالیا در بهره

^۱ Neava, N. & S. Wolfson.

^۲ Nevill, A.M et al.

^۳ Thomas, S et al.

بردن از امتیاز بازی‌های خانگی می‌تواند به نوعی یافته‌های توماس را مورد تایید قرار دهد.

بررسی تأثیر امتیاز بازی‌های خانگی در سایر رشته‌ها و در مسابقات متفاوت کشور، از جمله مسائلی هستند که در آینده می‌توان به آنها پرداخت. در مجموع، از مطالعه حاضر می‌توان نتیجه‌گیری کرد که پدیده امتیاز بازی خانگی در کشور ایران همچون سایر نقاط دنیا می‌تواند در عملکرد بهتر تیم‌ها مؤثر باشد.

منابع:

۱. رحمتی، محمد مهدی و محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۸۲). «بررسی عامل‌های جامعه شناختی خشونت و پرخاشگری تماشاگران فوتبال، مطالعه موردی: شهر تهران». المپیک، سال یازدهم، شماره ۲۴، صص: ۷۷-۹۲.
2. Pollard, R. (1986). "Home advantage in soccer: A retrospective analysis". *Journal of Sports Sciences*. 4: 237- 248.
3. Schwartz, B. and Barsky, S. F. (1977). "The home advantage". *Social Forces*. 55: 641-661.
4. Pollard, R. (2006). "Worldwide regional variations in home advantage in association football." *Journal of Sports Sciences*, 24, 231 - 240.
5. Courneya, K. S. and Carron, A. V. (1992). "The home advantage review". *Journal of Sport and Exercise Psychology*. 14: 13-27.
6. Seçkin, Aylin (2006). "Home Advantage in Association Football: Evidence from Turkish Super League", ECOMOD Conference in Hong Kong, China, June 28-30.
7. Dowie, J. (1982). "Why Spain should win the World cup". *New Scientist*. 94: 693-695.
8. Clarke, S. R. (2005). "Home advantage in the Olympics games." *Statistician*, 32, 319-329.

۹. رهنما، نادر؛ صادقی‌پور، حمیدرضا و بمبئی‌چی، عفت (۱۳۸۵). «مقایسه عملکرد تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران در بازی‌های داخل و خارج خانه». المپیک، سال چهاردهم، شماره ۳۶، صص: ۳۹-۴۵.

10. Barnett, V. and S. Hilditch. (1993). "The effect of an artificial pitch surface on home team performance in football." *Journal of Royal Statistical Society*, 156, 39 – 50.
11. Pollard, R. and Pollard, G. (2005a). "Home advantage in soccer: A review of its existence and causes". *International Journal of Soccer and Science*. 3: 25-33.
12. Pollard, R. (2002). "Evidence of reduced home advantage when a team moves to a new stadium". *Journal of Sports Sciences*. 20: 969-973.
13. Pollard, R. and Pollard, G. (2005b). "Long- term trends in home advantage in professional team sports in North America and England". *Journal of Sports Sciences*. 23: 337-350.
14. Lerra, M. A. (2003). "The role of familiarity in the home advantage". Wesleyon University, Unpublished Thesis.
15. Bray, S. R., Jones, M. V. and Owen, S. (2002). "The influence of competition location on athlete's psychological states". *Journal of Sports Behavior*. 4: 2531-242.
16. Neava, N. and S. Wolfson. (2003). "Testosterone, territoriality, and the home advantage." *Physiology and Behavior*, 78, 269 – 275.
17. Nevill, A.M., and N.J. Balmer, and A.M. Williams. (2002). "The influence of crowd noise and experience upon refereeing in football." *Psychology of Sport and Exercise*, 3, 261-272.
18. Thomas, S., C. Reeves, and S. Davies. (2004). "An analysis of home advantage in the English football premiership." *Percept Most Skills*. 99, 1212-1216.